

Friesland

Groningen

Drente

Gelderland

Utrecht

Noord Holland

Zeeland

Noord Brabant

Limburg

Overijssel

Zuid Holland

Flevoland

Verkiezingen Provinciale Staten

Verkiezingen Provinciale Staten

De provincies zijn een belangrijke speler voor het bedrijfsleven, meer dan vaak wordt beseft. Het werk van de provincie is niet zo zichtbaar en tastbaar als dat van het Rijk of een gemeente. Provincies zijn echter van groot belang voor de samenhang in de regio: ze zorgen voor een afgewogen balans tussen steden en landelijk gebied en tussen gemeenten, zijn vergunningverlener, en hebben invloed op bestemmingsplannen. Provincies zijn ook belangrijk als aanbesteder. Jaarlijks kopen ze voor honderden miljoenen producten, diensten en werken in bij het bedrijfsleven. Op 18 maart 2015 vinden verkiezingen plaats voor de Provinciale Staten. Deze Praktijkinfo geeft uitleg over de organisatie en werkzaamheden van de Provinciale Staten. Ook is een apart hoofdstuk gewijd aan de waterschappen, waarvoor tegelijkertijd verkiezingen worden gehouden.

Eens in de vier jaar gaat Nederland naar de stembus voor de Provinciale Staten. Stemgerechtigde inwoners van een provincie (inwoners vanaf 18 jaar met de Nederlandse nationaliteit) kiezen rechtstreeks hun vertegenwoordigers in het 'provincieparlement'. Deze leden van de Provinciale Staten kiezen vervolgens de Gedeputeerde Staten. De gedeputeerden vormen met de Commissaris van de Koning de 'regering' van de provincie, te vergelijken met een college van burgemeester en wethouders.

De leden van de Provinciale Staten hebben nog een belangrijke taak: ze kiezen de leden van de Eerste Kamer. Daarmee hebben ze indirect ook invloed op de landelijke politiek. Vanaf 2015 vinden voortaan tegelijk met de verkiezingen voor de Provinciale Staten verkiezingen plaats voor de waterschapsbesturen. Waterschappen (ook wel hoogheemraadschappen genoemd) worden ingesteld of opgeheven door de provinciale besturen.

Het werk van de provincie ligt vooral bij de fysieke taken: bereikbaarheid en toegankelijkheid (met name van het landelijk gebied). In de Wet ruimtelijke ordening (wro) staat dat de provincie toeziet op de ruimtelijke samenhang tussen (grotere) steden en landelijk gebied: in hoofdlijnen bepaalt de provincie of steden en dorpen kunnen uitbreiden en waar bedrijventerreinen en kantorenparken mogen worden aange-

legd. Ook op thema's als innovatie, industriebeleid, technologiebeleid, beleid op het terrein van toerisme en recreatie en het techniekpact kunnen provincies voor het bedrijfsleven een belangrijke rol spelen.

HOE IS DE PROVINCIE GEORGANISEERD?

De commissaris van de Koning

De commissaris van de Koning (cdK) komt op voor de belangen van de provincie, maar heeft ook taken namens het Rijk.

Provinciale taken

De cdK ziet erop toe dat het beleidsproces van de provincie goed verloopt. Hij is ook verantwoordelijk voor de rampenbestrijding en de openbare orde en veiligheid in de provincie. Hij coördineert de hulpdiensten als een ramp in meerdere gemeenten tegelijk gebeurt. De taken van de cdK staan omschreven in de Provinciewet en de Ambtsinstructie commissarissen van de Koning.

Rijkstaken

De cdK stimuleert de samenwerking tussen instellingen en organisaties in de provincie. De commissaris gaat regelmatig op werkbezoek bij de gemeenten in de provincie. Daarnaast heeft de commissaris een rol in het proces van benoeming of herbenoeming van burgemeesters. Niet alleen maakt hij de

eerste selectie van de kandidaten, maar hij ziet er ook op toe dat het proces volgens de regels gebeurt. Ook zorgt de cdK ervoor dat de behandeling van bezwaarschriften en klachten goed verloopt.

De Koning benoemt de commissaris van de Koning voor een periode van zes jaar. De commissaris kan daarna weer voor zes jaar herbenoemd worden.

Gedeputeerde Staten

Het college van Gedeputeerde Staten bestuurt de provincie en is vergelijkbaar met het college van burgemeester en wethouders in de gemeente.

Iedere gedeputeerde heeft zijn eigen taakgebied (portefeuille) in het college van Gedeputeerde Staten. Bijvoorbeeld ruimtelijke ordening, verkeer en vervoer of natuur en milieu. In het college van Gedeputeerde Staten komt de gedeputeerde op voor de belangen in zijn taakgebied. Het college van Gedeputeerde Staten bereidt de besluiten van Provinciale Staten voor en voert ze uit. Gedeputeerde Staten voeren een groot aantal regelingen van de rijksoverheid uit, de medebewindstaken. Ook houden ze toezicht op de gemeentebesturen en mogen ze ambtenaren benoemen en ontslaan.

Provinciale Staten, de volksvertegenwoordiging in de provincie, controleert de gedeputeerden. De gedeputeerden moeten de leden van Provinciale Staten actief informeren over hun werkzaamheden (informatieplicht). Alle taken van de gedeputeerden staan in de Provinciewet. Gedeputeerden mogen geen lid van Provinciale Staten zijn. Zo worden de taken van Provinciale Staten en het college van Gedeputeerde Staten gescheiden en kan Provinciale Staten de gedeputeerden beter controleren.

Provinciale Staten

Provinciale Staten zijn de volksvertegenwoordigers van de provincie. Zij bepalen in hoofdlijnen het beleid van de provincie en controleren de Gedeputeerde Staten. Ze stellen commissies in met elk een eigen beleidsterrein, zoals ruimtelijke ordening en wonen. Hoeveel Statenleden een provincie telt, is afhankelijk van het aantal inwoners.

Een bijzondere taak van Provinciale Staten is het kiezen van de leden voor de Eerste Kamer. Dit gebeurt vlak nadat de nieuwe Statenleden zijn gekozen (uiterlijk binnen drie maanden). De leden van de Eerste Kamer worden dus, anders dan hun collega's in de Tweede Kamer, indirect gekozen.

De leden van Provinciale Staten worden rechtstreeks gekozen door de kiesgerechtigde inwoners van de provincie. Het

aantal Statenleden verschilt per provincie. Hoe meer inwoners een provincie heeft, hoe meer Statenleden. Flevoland en Zeeland hebben het minste aantal Statenleden (39), Noord-Brabant, Noord-Holland en Zuid-Holland het grootste aantal (55). Statenleden krijgen geen salaris, maar een vergoeding. Ze doen dit werk meestal naast een reguliere baan.

PROVINCIALE FINANCIËN

Provincies krijgen geld van het Rijk en hebben eigen inkomsten. De Rijksoverheid stort ieder jaar geld in het provinciefonds, een fonds met belastinggeld. Provincies krijgen elk jaar geld uit dat fonds om een deel van hun uitgaven te betalen. Ze mogen zelf bepalen waaraan ze dit uitgeven. Ook verstrekken ministeries uitkeringen aan provincies om specifiek beleid van het Rijk uit te voeren. Eigen inkomsten krijgt de provincie bijvoorbeeld via de motorrijtuigenbelasting en de aandelen of verkoop van energiebedrijven.

Het Rijk gebruikt bij de verdeling van het provinciefonds over individuele provincies onder meer de volgende gegevens (maatstaven):

- het aantal inwoners;
- de oppervlakte van het land;
- kilometers weglengte;
- de grootte van de watergebieden.

Provincies krijgen dus geld voor iedere inwoner, iedere kilometer weglengte, enzovoort. Een provincie die hoge kosten heeft (bijvoorbeeld door een groot watergebied) krijgt daardoor meer geld uit het provinciefonds dan een provincie die minder hoge kosten heeft.

Sinds 2012 geldt een verdeelmodel dat onderscheid maakt tussen geld voor beheer en onderhoud en geld dat bedoeld is voor ontwikkeling, zoals de aanleg van wegen. Ook wordt rekening gehouden met verschil in vermogen van provincies. Provincies die veel inkomsten uit vermogen hebben, omdat ze bijvoorbeeld hun aandelen in een energiebedrijf hebben verkocht, moeten een groter deel van de taken zelf betalen.

De provincie kan ook extra geld krijgen, om specifiek beleid van het Rijk uit te voeren. Dit zijn specifieke uitkeringen. De

provincie kan met dit extra geld bijvoorbeeld een recreatiegebied ontwikkelen.

Provincies (en ook waterschappen en gemeenten) vallen onder de wet Houdbare Overheidsfinanciën (Wet Hof). Met de Wet Hof heeft het kabinet bereikt dat de Europese begrotingsafspraken over het EMU-saldo en de middellange termijn doelstelling (MTO) zijn verankerd in nationale wetgeving. Omdat de inkomsten en uitgaven van decentrale overheden, zoals provincies, ook meetellen in het EMU-saldo, heeft het kabinet met deze wet geregeld dat de decentrale overheden (provincies, gemeenten en waterschappen) een bijdrage leveren aan het realiseren van 'houdbare overheidsfinanciën', zoals een EMU-tekort dat lager is dan 3 procent van het bruto binnenlands product (bbp).

Het Rijk kan sancties opleggen als door uitgaven van de decentrale overheden de EMU-norm wordt overschreden. Hiervoor is een macronorm voor het EMU-saldo van de decentrale overheden bij wet vastgelegd. Deze wet is eind december 2013 aangenomen in de Eerste Kamer en met terugwerkende kracht tot 1 januari 2013 ingegaan. Daarbij is wel een overgangsbepaling opgenomen die stelt dat de wet pas van toepassing is op de begrotingen van 2014. Inmiddels is een wijziging van de wet in behandeling bij de Tweede Kamer. Die voorziet in vervanging van het sanctieregime in een correctiemechanisme, wat betekent dat het Rijk minder snel kan ingrijpen in de decentrale financiën dan eerder voorzien. Het correctiemechanisme treedt alleen in werking als de macronorm voor het EMU-saldo van de decentrale overheden structureel wordt overschreden.

TAKEN VAN EEN PROVINCIE

Provincies zijn onder andere verantwoordelijk voor de inrichting van het landelijk gebied, een bereikbare regio en het regionaal economisch beleid. Zij kunnen bijvoorbeeld zelf bepalen waar zij bedrijventerreinen willen vestigen.

Over veel zaken mag de provincie zelfstandig beslissen. Bijvoorbeeld waar ze wegen aanleggen. Daarnaast voert de provincie ook een aantal landelijke wetten uit. Zo is elke provincie verantwoordelijk voor de aanleg van nieuwe natuur.

De provincie:

- bepaalt of steden en dorpen kunnen uitbreiden en waar bedrijventerreinen en kantorenparken mogen worden aangelegd. Dit staat in de Wet ruimtelijke ordening
- bepaalt waar wegen, spoorwegen, scheepvaartverbindingen, industriegebieden, agrarische en natuurgebieden en recreatieve voorzieningen komen. Daarvoor maakt de provincie zogeheten structuurplannen. Gemeenten houden hier rekening mee bij het maken van hun bestemmingsplannen

- is verantwoordelijk voor de aanleg en het onderhoud van provinciale wegen, fietspaden en bruggen
- zorgt voor schoon zwemwater en veilige routes voor vrachtwagens met gevaarlijke stoffen. Dit staat in de nationale milieuwetgeving
- realiseert nieuwe natuur en behoudt huidige natuur
- houdt toezicht op de naleving van milieuwetten voor lucht, bodem en water. Daarnaast gaat de provincie verontreiniging tegen, bijvoorbeeld door bodemsanering
- zorgt dat op elke plek in de provincie binnen 15 minuten een ambulance ter plaatse kan zijn
- houdt toezicht op de waterschappen
- houdt toezicht op de gemeenten. De gemeenten laten elk jaar hun begroting en jaarrekening goedkeuren door het college van Gedeputeerde Staten.

ROL EN KERTAKEN PROVINCIE

Het werk van de provincie richt zich op zeven kerntaken:

1. Duurzame ruimtelijke ontwikkeling, waaronder waterbeheer
2. Milieu, energie en klimaat
3. Vitaal platteland
4. Regionale bereikbaarheid en regionaal openbaar vervoer
5. Regionale economie
6. Culturele infrastructuur en monumentenzorg
7. Kwaliteit van het openbaar bestuur
8. Jeugdzorg (tot en met 2015).

Deze taken raken een groot aantal thema's zoals milieu, duurzame energie, verkeer en vervoer, waterhuishouding, milieubeheer, recreatie en natuur, economische en agrarische zaken, werkgelegenheid, kennis en innovatie, toerisme en recreatie en ruimtelijke ordening. Daarnaast houdt de provincie toezicht op (de financiën van) lokale overheden. De verantwoordelijkheid voor de jeugdzorg gaat vanaf 2015 over naar gemeenten.

1. *Duurzame ruimtelijke ontwikkeling, waaronder waterbeheer*
De provincie bepaalt hoe onze omgeving is ingericht. Zijn er voldoende woningen, kan een bedrijventerrein verder uitbrei-

den en krijgt de natuur wel voldoende ruimte? De provincie moet deze belangen afwegen en keuzes maken.

2. Milieu, energie en klimaat

Naast de inrichting van de omgeving zorgt de provincie er ook voor dat die omgeving veilig en schoon is. Zo werken zij samen met onder meer gemeenten aan een schone lucht en bodem en wordt toegezien op de productie en het transport van gevaarlijke stoffen. Daarnaast hebben veel provincies klimaat- en energiebeleid. Ze stimuleren de productie van duurzame energie en beschermen ons landschap tegen de gevolgen van klimaatverandering.

3. Vitaal platteland

Provincies zijn de gebiedsregisseurs van het landelijk gebied. Projecten voor het landelijk gebied richten zich op het versterken van natuur, recreatie, landbouw, milieukwaliteit en sociaal-economische vitaliteit. Ze geven sturing aan integrale gebiedsgerichte projecten, met draagvlak van betrokkenen in het gebied. Provincies werken samen met gemeenten en maatschappelijke organisaties (zoals Natuurmonumenten). De provincie maakt het beleid en is verantwoordelijk voor de kwaliteit van de uitvoering van dat beleid door de verschillende partijen.

4. Regionale bereikbaarheid en regionaal openbaar vervoer

Veruit de meeste dagelijkse verplaatsingen vinden plaats binnen de regio. Een goede regionale bereikbaarheid is daarmee een belangrijke taak voor de provincies. Zij zorgen voor goed regionaal vervoer. Provincies zijn verantwoordelijk voor de aanleg en het onderhoud van provinciale verbindingswegen, tunnels en bruggen. Daarnaast bepalen provincies welke bedrijven het regionale bus- en treinvervoer in de provincie verzorgen.

5. Regionale economie

De provincie zet zich in voor een sterke regionale economie. Een goede werkgelegenheid binnen de regio is daarbij het hoofddoel. Om dit te bereiken investeert de provincie in een gunstig vestigingsklimaat voor bedrijven en werknemers. Een sterke regionale economie kan niet zonder kennis en innovatie. De provincie zorgt daarom voor goede randvoorwaarden en samenwerking met universiteiten, hogescholen en onderzoeksinstituten.

6. Culturele infrastructuur en monumentenzorg

Een culturele identiteit en culturele voorzieningen maken een provincie aantrekkelijk om in te wonen, werken en recreëren. De provincie zet zich in voor het behoud en de ontwikkeling van deze culturele identiteit en zorgt ervoor dat culturele voorzieningen goed toegankelijk zijn en blijven. De provincie richt zich onder andere op het behoud, ontwikkeling en herbesteding van het culturele erfgoed. De provincie is daarnaast verantwoordelijk voor monumentenzorg en cultuureducatie voor jongeren en ondersteunt gemeenten bij taken op het terrein van erfgoed en archeologie.

7. Kwaliteit van het openbaar bestuur

De provincie zorgt voor een goed openbaar bestuur op lokaal niveau. Zo heeft de Commissaris van de Koning een rol bij burgemeestersbenoemingen en slechten Gedeputeerde Staten geschillen bij conflicten tussen gemeenten. Provincies zijn op meerdere terreinen toezichthouder op de gemeenten: op de gemeentefinanciën, ruimtelijke ordening, bouwen, milieu, huisvesting, monumenten en constructieve veiligheid van bouwwerken. Het Rijk blijft toezichthouder voor de gemeenten op die terreinen, waar provincies géén taak en expertise hebben. Dit geldt bijvoorbeeld voor onderwijswetten en sociale zaken.

Waterschapsverkiezingen

De waterschapsverkiezingen zijn verkiezingen voor het bestuur van de waterschappen. Door te stemmen kunnen ondernemers invloed uitoefenen op de werkwijze van het waterschap. Vanaf 2015 worden de bestuurders voor de waterschappen en de Provinciale Staten gelijktijdig gekozen. Voor de waterschappen mag iedereen stemmen die 18 jaar of ouder is en in het gebied van het waterschap woont, ongeacht de nationaliteit.

De verkiezingen voor de waterschappen vinden in principe eens in de vier jaar plaats. De laatste waterschapsverkiezingen werden in november 2008 gehouden. De verkiezingen van 2012 zijn uitgesteld tot 18 maart 2015 en vinden tegelijk met de verkiezingen voor de Provinciale Staten plaats. De twee verkiezingen zullen ook in de toekomst op dezelfde dag plaatsvinden. Hiermee wordt beoogd het aantal kiezers dat een stem uitbrengt te verhogen.

Een waterschap, ook hoogheemraadschap genoemd, is een aparte overheidsorganisatie met een gekozen bestuur en een eigen belastingsysteem. Waterschappen vormden eeuwenlang onderdeel van de Nederlandse inzet bij de strijd tegen het water. De achterliggende decennia kreeg het daarnaast taken op het gebied van waterzuivering en waterberging. In 2014 betalen eigenaren gebouwd (eigenaren van woningen en bedrijfsgebouwen) samen 638 miljoen euro aan water-

schappen. De steeds belangrijker wordende rol van het waterschap in het regionale economische beleid, in combinatie met stijgende lasten, vereist dat het waterbeheer efficiënter wordt geregeld.

HOE IS HET WATERSCHAP GEORGANISEERD?

Het bestuur van een waterschap bestaat uit een dijkgraaf, een algemeen bestuur en een dagelijks bestuur. De waterschappen zijn verantwoordelijk voor het waterbeheer in Nederland. Zij zorgen voor de aanvoer en afvoer van water, het zuiveren van rioolwater en het onderhoud van waterkeringen zoals dijken en duinen. Sommige waterschappen beheren ook wegen en vaarwegen.

De dijkgraaf

De dijkgraaf is de voorzitter van een waterschap. Zijn functie is vergelijkbaar met die van een burgemeester in een gemeente. De dijkgraaf maakt geen deel uit van het algemeen bestuur van het waterschap en heeft daar ook geen stemrecht. In het dagelijks bestuur heeft de dijkgraaf wel zitting en stemrecht. Een dijkgraaf krijgt zijn functie niet door verkiezingen, maar wordt benoemd door de regering voor een periode van 6 jaar. De naam dijkgraaf komt voort uit het verleden. Het werd gebruikt bij waterschappen die dijkbeheer uitvoerden. Een andere gebruikte term is watergraaf.

Algemeen bestuur waterschap

De leden van het algemeen bestuur worden gekozen via de waterschapsverkiezingen: Ingezetenen (algemene taakbelangen), agrariërs en overige eigenaren ongebouwd, natuurterreineigenaren en bedrijfsgebouwd. Het aantal bestuursleden varieert tussen 18 en 30 leden en is afhankelijk van de grootte van het waterschap. De provincie bepaalt dit aantal. Het merendeel van de zetels gaat naar de categorie Ingezetenen. De overige 3 categorieën mogen samen 7, 8 of 9 zetels bezetten. Hoe de onderlinge verdeling is, is weer afhankelijk van aard en omvang van hun belang bij de uitoefening van de activiteiten van het waterschap. Het aantal zetels 'bedrijfsgebouwd' varieert van twee tot vijf per waterschapsbestuur.

Zetels voor het bedrijfsleven

Bedrijven krijgen in elk waterschap een aantal zetels toegewezen (geborgde zetels). Zo hebben bedrijven een stem in het bestuur van de waterschappen. De regio's van VNO-NCW en MKB-Nederland stellen kandidaten voor de zetels bedrijfsgebouwd voor aan de regioraden van de Kamers van Koophandel. Belangstellenden kunnen zich daarnaast ook rechtstreeks melden bij de Kamer. Belangrijke criteria voor een geschikte kandidaat zijn, naast aantoonbare affiniteit met het bedrijfsleven, de mate van tijdsinspanning, ervaring en specialistische kennis op het gebied van waterbeheer.

De regioraden van de Kamers op hun beurt doen een voordracht aan de Raad van Bestuur van de Kamer, die vervolgens een bindende benoeming doet. Indien binnen het gebied van een waterschap meer dan één regio gelegen is, wordt bij "reglement voor het waterschap" bepaald hoe de betrokken regioraden tot een voordracht komen. De Kamer heeft na de benoeming geen verdere betrokkenheid bij de bestuurders, zij moeten hun bestuursfunctie 'zonder last of ruggenspraak' kunnen uitoefenen.

Dagelijks bestuur waterschap

Het dagelijks bestuur van een waterschap bestaat uit de dijkgraaf en een, door het algemeen bestuur bepaald, aantal andere leden. Meestal ligt dit aantal rond de 5 personen. De leden van het dagelijks bestuur komen uit het algemeen bestuur en vertegenwoordigen veelal - maar niet op voorhand - de diverse categorieën.

Colofon

Deze brochure is een uitgave van VNO-NCW en Koninklijke Vereniging MKB-Nederland.

Vormgeving: Kooiman Creative

Beeld: Nationale Beeldbank

Oktober 2014

MKB-Nederland en VNO-NCW

Directie Communicatie

Postbus 93002

2509 AA Den Haag

Tel: 070-3490909

E-mail: bureau@mkb.nl

Internet: www.mkb.nl

www.vno-ncw.nl

Twitter: @MKBNL, @VNONCW

Hoewel deze brochure met zorg is samengesteld, kan voor de inhoud geen enkele aansprakelijkheid worden aanvaard, noch rechten eraan ontleend.

Standpunt en inzet VNO-NCW en MKB-Nederland voor de Provinciale Statenverkiezingen 2015

De kwaliteit van het openbaar bestuur is een belangrijke vestigingsfactor voor bedrijven. Een goed en modern openbaar bestuur is open, doorzichtig en efficiënt en kan effectief inspelen op actuele ontwikkelingen. Het huidige openbaar bestuur worstelt met fundamentele knelpunten. Meerdere overheidslagen zijn betrokken bij één taak (zowel beleidsmatig als in de uitvoering), er is gebrek aan bestuurlijk eigenaarschap, er lopen veel vertragende bevoegdheidsdiscussies, er zijn veel bestuurders met de nodige bestuurlijke drukte als gevolg, er is te weinig doorzettingsmacht, en de professionaliteit staat onder druk. Dit terwijl de complexiteit groeit met als gevolg een mis-match tussen de schaal van de maatschappelijke en economische ontwikkelingen en de bestuurlijke schaal.

Mede door de financiële bezuinigingen worden de provincies momenteel gedwongen zich te herbezinnen op de rollen, beleidsvelden en taken. Voor een structurele ingreep in het openbaar bestuur en een fundamentele versterking, zouden volgens VNO-NCW en MKB-Nederland de volgende uitgangspunten als leidraad gehanteerd moeten worden:

1. Eén overheidslaag wordt verantwoordelijk voor één overheidstaak. Dat sluit niet uit dat taakuitvoering op gedecentraliseerd niveau kan plaatsvinden, maar dan wel vanuit het principe dat één overheidslaag verantwoordelijk is.
2. Er wordt duidelijk vastgesteld wáár de eindverantwoordelijkheid ligt, en deze wordt aan de hoogst mogelijke overheidslaag toegewezen.
3. Overheidsorganisatie volgt taak: vastgesteld wordt welk schaalniveau nodig is voor de omvang van de taak en toekomstige maatschappelijke ontwikkelingen. Daarop wordt de overheidsorganisatie aangepast. De huidige bestuurlijke inrichting wordt daaraan ondergeschikt.

De toegevoegde waarde van de provincie voor het bedrijfsleven ligt in hoge mate bij de fysieke taken: bereikbaarheid en toegankelijkheid, met name van het landelijk gebied, de ruimtelijke samenhang tussen (grotere) steden en landelijk gebied. Ook op thema's als het topsectorenbeleid, beleid voor recreatie en toerisme en techniekpact kunnen provincies voor het bedrijfsleven een rol spelen.

De provincie zal haar regierol waar moeten maken, niet alleen bij het vestigingsbeleid. Beslissingen moeten niet louter worden gestuurd vanuit financiële overwegingen en top-down worden genomen, maar vanuit een positie van dienend en bin-

dend leider. Nu zaken als jeugdzorg en de uitvoering van de participatiewetgeving overgaan naar gemeenten, zal de noodzaak om deze regierol op te pakken alleen maar toenemen.

De financiële situatie dwingt ook om taboes over de bestuurlijke inrichting van Nederland te doorbreken. Naast het concentreren op de kerntaken, biedt samenwerking tussen provincies grote besparingsmogelijkheden op. Zo kennen de Noordelijke provincies een geïnstitutionaliseerd samenwerkingsverband waar ook andere provincies hun voordeel mee kunnen doen. Door samen te werken kan een forse efficiëncyslag gemaakt worden, zonder dat aan de voorkant het provinciale gezicht verdwijnt.

BELANGRIJKE PROVINCIALE DOSSIERS

Structuurvisie

De provincie bepaalt waar (hoofd-)wegen, spoorweg- en scheepvaartverbindingen, woon- en industriegebieden, agrarische en natuurgebieden en recreatieve voorzieningen komen. Ook is ze verantwoordelijk voor het beheer van de vaarwegen en het grondwater en moet zorgen voor voldoende schoon drinkwater en een goede zwemwaterkwaliteit. Dit alles wordt vastgelegd in de 'structuurvisie', een schets van de hoofdlijnen van het toekomstige ruimtelijk beleid. In deze visie worden knelpunten gesignaleerd en doelstellingen geformuleerd. Ook moet worden aangegeven waar de ruimtelijke mogelijkheden liggen voor economische ontwikkelingen. Om daar goed inhoud aan te geven is het van belang dat provincies al in een vroeg stadium met het (georganiseerde) bedrijfsleven in overleg gaan.

Detailhandelsbeleid

Provincies letten op de regionale afstemming van plannen voor nieuwe kantoren, detailhandel en woningbouw. Daar waar een gemeente te veel nieuwe voorzieningen plant, ligt er een taak voor de provincie om te voorkomen dat dit ten koste gaat van de leefbaarheid in de centra van omliggende gemeenten. Ze voeren economisch onderzoek uit om hun ruimtelijke besluiten te onderbouwen. Hierdoor is het bijvoorbeeld al enkele keren voorgekomen dat een provincie een streep heeft gezet door plannen van gemeenten om een grootschalig winkelcentrum in het buitengebied te bouwen, omdat dit een bedreiging vormde voor de detailhandel in omliggende binnenstadcentra. Binnen de Winkeltop, een initiatief van VNO-NCW en MKB-Nederland om winkel-leegstand tegen te gaan, wordt met de detailhandel, de vastgoedsector, het Rijk, provincies en gemeenten overlegd hoe de bovenlokale afstemming van het winkellocatiebeleid verder kan verbeteren.

(Nieuwe) detailhandelsontwikkelingen hebben een uitstraling (ver) over de eigen gemeentegrenzen heen. Provincies spelen een cruciale rol bij de transitie naar de winkelgebieden van de toekomst. Die transitie is nodig voor alle winkelgebieden, niet alleen daar waar sprake is van (grote) leegstand. Vooral de opkomst van internet vraagt na te denken over de kansen van andere winkelconcepten, ruimtelijke keuzes en instrumenten. Op (her)ontwikkeling met bovenlokale effecten kunnen provincies grote invloed hebben.

Verkeer en vervoer

Een adequate regionale infrastructuur is een essentiële voorwaarde voor een goed draaiende economie. Daarbij hoort dat provincies een investerings- en onderhoudsprogramma hebben voor vervanging en onderhoud van wegen, spoor- en vaarwegen en voor dat programma voldoende middelen inzetten. Tevens moeten provincies goed in beeld brengen hoe de inkomsten van de provinciale opcenten in worden gezet voor de infrastructuur.

Bedrijventerreinen

Veel ondernemers hebben een locatie nodig op een bedrijventerrein. Veelal zullen zij daarvoor terecht komen op een bestaand bedrijventerrein. Het blijft daarbij van bijzonder belang dat er op die terreinen voldoende ruimte blijft voor industriële activiteiten (milieucategorie 3 en hoger). Bewaakt moet worden dat juist deze bedrijven voldoende ontwikkelmogelijkheden houden en niet in de knel komen door (woning-)bouwactiviteiten in de nabijheid van bedrijventerreinen. Overheden moeten ervoor zorgen dat de kwaliteit van de openbare ruimte op terreinen op orde blijft om daarmee verloedering te voorkomen.

Ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen moet mogelijk blijven. Hierbij dienen overheden goed onderling af te stemmen en samen te werken.

Omgevingsdiensten

Omgevingsdiensten moeten de kwaliteit verhogen van de

milieuvergunningverlening aan (risico-)bedrijven, het toezicht hierop en de handhaving. Houden bedrijven zich niet aan de regels, dan kan een omgevingsdienst sancties opleggen. De diensten functioneren als één loket en voeren die taken uit in opdracht van provincie en gemeenten in een regio. Ze wisselen onderling informatie uit en moeten opereren als één toezichthouder om uniformiteit te garanderen. Dat geeft de garantie dat bedrijven in het hele land gelijk worden behandeld. Deze aanpak draagt bij aan de (zo mogelijke) voorkoming van grote problemen. De werkzaamheden zijn gericht op het voorkomen van risico's.

De afgelopen jaren is een landelijk dekkend netwerk van 29 omgevingsdiensten gevormd. Zes hiervan zijn gespecialiseerd in bedrijven die werken met gevaarlijke stoffen (Bzro-bedrijven). De oprichting van deze omgevingsdiensten wordt nu wettelijk geregeld. Het kabinet heeft eind maart ingestemd met een wetsvoorstel hierover (een wijziging van de Wet algemene bepaling omgevingsrecht, Wabo). Het is belangrijk dat vergunningverlening, toezicht en handhaving overal op dezelfde manier verlopen. Ook de samenwerking en informatie-uitwisseling met veiligheidsregio's, politie, Openbaar Ministerie en overheden moet verbeteren door de omgevingsdiensten. Een overzicht van de 29 diensten is te vinden op www.omgevingsdienst.nl.

Natuurbeleid

De afgelopen jaren is het natuurbeleid gedecentraliseerd

naar de provincies. Dat biedt ruimte voor regionaal maatwerk, maar er moet wel samenhang in het beleid blijven bestaan. Het is wenselijk dat provincies zoveel mogelijk gelijk optrekken bij de invulling van het natuurbeleid. Aan de andere kant moet er ook ruimte blijven voor economische ontwikkelingen. Ecologie en economie dienen beide bij gebiedsontwikkeling hun plaats te krijgen. Het verdient aanbeveling dat in overleg met het regionale bedrijfsleven goed invulling wordt gegeven aan o.a. de beheerplannen in het kader van Natura 2000, het Europese netwerk van natuurgebieden. Bij de invulling van de Programmatische Aanpak Stikstof dient voldoende vrije ontwikkelruimte beschikbaar te zijn voor economische projecten.

Gastvrijheidsbeleid / beleid voor toerisme en recreatie

De provincie heeft een belangrijke rol in het beleid voor recreatie en toerisme. De focus moet daarbij enerzijds liggen op het realiseren en behouden van basisvoorzieningen en infrastructuur, maar ook op het verbeteren en behouden van de kwaliteit van die voorzieningen. Daarnaast kan de provincie de ontwikkeling van innovatieve toeristisch-recreatieve producten stimuleren. Ook dient de provincie aandacht te hebben voor de relatie natuur – recreatie, waarbij ondernemers ruimte moeten krijgen om te ondernemen. Investeren in de gastvrijheidssector loont voor de provincie, omdat de baten (hogere bestedingen) direct ten goede komen aan de vitaliteit van de openbare ruimte.

Provincies hebben een regierol als het gaat om ruimte voor en bereikbaarheid van gastvrijheidsondernemingen. Daar-

naast kan de provincie kaders stellen, faciliteren, stimuleren en samenwerking bevorderen.

Demografische ontwikkelingen

Een aantal gebieden in ons land heeft te maken met bevolkingsdaling en daling van aantal huishoudens. Goed gekeken moet worden wat de oorzaak van die dalingen is. Heeft dat te maken met demografische ontwikkelingen of meer met een structurele beweging van platteland naar stad? Provincies moeten dit in goede samenwerking met betrokken gemeenten analyseren en in de structuurvisies aandacht besteden aan de ruimtelijke en sociaaleconomische gevolgen van de dalingen. Aandacht voor mogelijke nieuwe kansen die zich voordoen (o.a. voor de toeristisch-recreatieve sector en voor nieuwe kleinschalige bedrijvigheid die niet specifiek lokaal is gebonden), hoort hier bij. Het is wenselijk dat het regionale bedrijfsleven betrokken wordt bij het onderzoek naar de gevolgen.

Aanbestedingen

De provincie is een belangrijke inkoper-uitbesteder. Hiermee speelt de provincie een economische rol van betekenis. In deze tijd van bezuinigingen is het extra belangrijk dat provincies hun geld zo efficiënt mogelijk besteden. Bovendien wil een klantvriendelijke provincie haar diensten tegen een gunstige prijs aanbieden. Wanneer diensten die nu door de provincie geleverd worden, door bedrijven efficiënter kunnen worden uitgevoerd, is het beter deze uit te besteden.

De nieuwe Aanbestedingswet die per 1 april 2013 van kracht is geworden moet ervoor zorgen dat aanbestedingsprocedures uniformer worden, zonder zware geschiktheidseisen en dus mkb-vriendelijker. Goed overleg met het georganiseerde bedrijfsleven is belangrijk en levert meerwaarde op. Training van inkopers in het toepassen van deze nieuwe wet is van groot belang. Het professionaliseren van de aanbestedende dienst levert de provincie niet alleen geld op, het kan het midden- en kleinbedrijf versterken en stimuleren te innoveren. Landelijk is een Commissie van aanbestedings-experts ingesteld waar ondernemers bezwaren ten aanzien

van de aanbestedingsprocedure kunnen indienen, maar met als uiteindelijk doel het verbeteren van de aanbestedingspraktijk. Ook is een Gids Proportionaliteit opgesteld die voorschrijft hoe aanbestedende diensten moeten omgaan met het proportionaliteitsbeginsel. De aanbestedende dienst moet telkens motiveren waarom het van bepaalde regels wil afwijken. Dat draagt eraan bij dat aanbestedende diensten beter nadenken over de opdrachten die zij in de markt zetten. Provinciaal aanbestedingsbeleid dient mkb-vriendelijk te zijn: aandacht voor de verhoging van drempelbedragen, publicatie van meervoudig onderhandse aanbestedingen en het beperken van de administratieve lasten voor het bedrijfsleven. De toepassing van social return (de verplichte inzet van werkzoekenden met een grote afstand tot de arbeidsmarkt) moet worden beperkt.

Het bedrijfsleven gaat graag in gesprek met provincies om hun beleid mkb-vriendelijk te maken.

Provinciale fondsen

Versillende provincies zetten middelen, verdiend met de verkoop van energiebedrijven, in voor de voeding van fondsen die de provinciale economie moeten aanjagen. Het is een goede zaak dat provincies deze middelen inzetten voor het stimuleren van bedrijvigheid. Het management van deze fondsen moet echter wel goed aansluiten op de kansen van ondernemers en niet te eenzijdig op provinciale beleidsdoelen zijn gericht. Dat kan namelijk leiden tot subsidiëren van idealistische initiatieven, die geen overlevingskans hebben in de markt, maar, geholpen door de fondsen, wel de kansen van minder verstrekkende initiatieven - die wél zouden kunnen overleven - frustreren.

Colofon

Deze brochure is een uitgave van VNO-NCW en Koninklijke Vereniging MKB-Nederland.

Vormgeving: Kooiman Creative
Beeld: Nationale Beeldbank

Oktober 2014

MKB-Nederland en VNO-NCW
Directie Communicatie
Postbus 93002
2509 AA Den Haag
Tel: 070-3490909
E-mail: bureau@mkb.nl
Internet: www.mkb.nl
www.vno-ncw.nl
Twitter: @MKBNL, @VNONCW

Hoewel deze brochure met zorg is samengesteld, kan voor de inhoud geen enkele aansprakelijkheid worden aanvaard, noch rechten eraan ontleend.

Standpunt en inzet VNO-NCW en MKB-Nederland voor de Waterschapsverkiezingen 2015

In 2014 brengen de waterschapsbelastingen in totaal € 2,6 miljard op. Eigenaren van woningen en bedrijfsgebouwen betaalden daarvan samen 638 miljoen euro. De rest van dit bedrag wordt opgebracht door ingezetenen, eigenaren ongebouwd (vnl. boeren) en natuur. Daarmee zorgt de waterschapsbelasting voor 1,8 procent van de totale belastingdruk in ons land. Het aantal zetels 'bedrijfsgebouwd' varieert van twee tot vijf per waterschapsbestuur. Daarmee staat vast dat de zeggenschap van bedrijven in alle waterschappen kleiner is dan het aandeel van bedrijven in de waterschapslasten. Bedrijven krijgen sinds de vorige verkiezingen in 2008 ook niet meer op voorhand een zetel in het dagelijks bestuur van het waterschap. Dat is jammer en onterecht. Goede kandidaten voor de waterschapsbesturen vanuit het bedrijfsleven en een helder, consistent geluid zijn van groot belang.

Goed waterbeheer en een goede waterkwaliteit zijn van groot belang voor het Nederlandse bedrijfsleven. VNO-NCW en MKB-Nederland hebben een tiental punten opgesteld voor een verantwoorde en verstandige besteding van het geld dat waterschappen ophalen bij burgers en bedrijven.

Richt op kerntaken waterschappen

Het bedrijfsleven wenst dat het waterschap zich in haar taakuitoefening primair richt op veiligheid, droge voeten en zoet waterbeheer. Taken op gebied van natuurbeheer, recreatie of scheepvaart liggen primair bij andere overheden of particuliere organisaties. In de praktijk kan het echter effectief zijn om in het kader van gebiedsontwikkeling samen te werken. In dergelijke gevallen is samenwerking nuttig en wenselijk. VNO-NCW en MKB-Nederland vinden het echter wel belangrijk dat dergelijke projecten vanuit algemene middelen worden bekostigd.

Accentueer efficiënter maken waterschappen

De waterschappen zijn door fusies de afgelopen decennia flink opgeschaald. VNO-NCW en MKB-Nederland vinden dat verdere opschaling op zich geen doel is. Het accent zal de komende tijd vooral moeten liggen op versterking van de efficiëntie van de huidige organisaties. Verdere fusies van waterschappen moeten alleen doorgang vinden als er aantoonbaar voordelen voor de ingezetenen te verwachten zijn.

Zet benchmark tussen waterschappen voort

Waterschappen krijgen meer verantwoordelijkheid om de primaire waterkeringen op orde te houden. Dit betekent ook dat zij verantwoordelijk zijn voor de financiering. Het bedrijfs-

leven vindt het van belang dat middels een goede benchmark waterschappen geprikkeld worden om zo efficiënt mogelijk met financiële middelen om te gaan. Waterschappen dienen hieraan van harte mee te werken.

Houd vast aan 'haalbaar en betaalbaar'

Momenteel worden de tweede generatie waterplannen voor de Kaderrichtlijn water ontwikkeld om te voldoen aan deze Kaderrichtlijn. VNO-NCW en MKB-Nederland willen dat het beleid van 'haalbaar en betaalbaar' voor zowel eisen aan het bedrijfsleven als voor de inzet van belastinggeld wordt voortgezet.

Spreek met bedrijfsleven over aanbesteden

Het waterschap als inkoper van producten en diensten van het bedrijfsleven kan een goede rol vervullen als launching customer voor innovatieve en duurzame technologieën. Er zijn de afgelopen jaren goede ervaringen opgedaan tussen het bedrijfsleven en waterschappen. VNO-NCW en MKB-Nederland willen dat gesprekken in de toekomstige tijd worden voortgezet.

Maximeer watersysteemheffing met inflatie

In 2013 is de ingezetenenheffing met gemiddeld 4,7 procent en de heffing gebouwd met 5,4 procent gestegen. Dit is veel meer dan de inflatiecorrectie. Een oorzaak hiervan is overheveling van Rijkverantwoordelijkheid voor onderhoud en beheer van primaire keringen naar waterschappen. Het bedrijfsleven vindt echter dat de systeemheffing niet sneller mag stijgen dan met de inflatiecorrectie.

Integreer watervergunning in omgevingsvergunning

Sinds 2012 is de watervergunning digitaal aan te vragen via het omgevingsloket, maar moet nog altijd separaat worden aangevraagd. Het bedrijfsleven wil geen afzonderlijke watervergunning laten blijven bestaan. In de huidige ontwikkeling van de omgevingsvergunning, onderdeel van de nieuwe Omgevingswet, moet de watervergunning integraal worden opgenomen. Van belang is een goede binding tussen regionale uitvoeringsdiensten (RUD's) en de waterschappen zodat de juiste expertise binnen de RUD aanwezig is.

Overleg met het bedrijfsleven over droge voeten en voldoende zoet water

Het waterschap staat voor de taak om met de veranderingen in het klimaat te zorgen voor een goed gedimensioneerde afwatering en een watersysteem dat in droge periode voor voldoende zoet water zorgt. Om het huidige niveau van af- en aanvoer op peil te houden, zijn gerichte investeringen nodig. In overleg met het bedrijfsleven moet worden gezien wat nodig is om de lokale economie blijvend van droge voeten te voorzien in natte tijden en van zoet water in droge tijden.

Streef naar efficiëntieverbetering van de afvalwaterketen met 2 procent per jaar

Het bedrijfsleven ziet met instemming in toenemende mate samenwerking ontstaan tussen waterschappen en gemeenten om de afvalwaterketen efficiënter in te richten. Bij sommige waterschappen heeft dit al tot lagere tarieven geleid, bij andere overstijgt deze helaas de inflatiecorrectie. Het bedrijfsleven dringt er op aan dat alle waterschappen in overleg met

de gemeenten streven naar een efficiëntere verwerking van afvalwater.

Behoud geborgde zetels

Het bedrijfsleven wil dat het systeem van geborgde zetels voor bedrijven, landbouw en natuur behouden blijft. Het waterschap is een functionele belangengroependemocratie. Bij verdere politisering zal het waterschap haar legitimiteit als belangengroependemocratie verliezen en opgaan in het algemeen bestuur.

Colofon

Deze brochure is een uitgave van VNO-NCW en Koninklijke Vereniging MKB-Nederland.

Vormgeving: Kooiman Creative
Beeld: Nationale Beeldbank

Oktober 2014

MKB-Nederland en VNO-NCW
Directie Communicatie
Postbus 93002
2509 AA Den Haag
Tel: 070-3490909
E-mail: bureau@mkb.nl
Internet: www.mkb.nl
www.vno-ncw.nl
Twitter: @MKBNL, @VNONCW

Hoewel deze brochure met zorg is samengesteld, kan voor de inhoud geen enkele aansprakelijkheid worden aanvaard, noch rechten eraan ontleend.